

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2023 m.

d. nutarimu Nr.

JUODYMŲ VALSTYBINIO TELMOLOGINIO DRAUSTINIO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Juodymų valstybinio telmologinio draustinio nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato Juodymų valstybinio telmologinio draustinio (toliau – draustinis) valdymo, apsaugos ir tvarkymo organizavimo ypatumus, steigimo tikslus ir išskirtinę vertę, taip pat etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstus reikalavimus.

2. Veiklą draustinyje reglamentuoja Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, šie nuostatai.

3. Nuostatuose vartojamos sąvokos atitinka Saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatyme, Lietuvos Respublikos miškų įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS DRAUSTINIO STEIGIMO TIKSLAI IR IŠSKIRTINĖ VERTĖ

4. Draustinio steigimo tikslai:

4.1. išsaugoti vertingą Šiaurės Lietuvos regiono ir ypač Vakarų Aukštaičių plynaukštės šiaurinės dalies ekologiniam stabilumui svarbią Juodymų pelkės ekosistemą, teritorijoje randamas saugomas gyvūnų ir augalų rūšis: lūšį (*Lynx lynx*), baltąjį kiškį (*Lepus timidus*), šermuonėlį (*Mustela erminea*), juodąjį gandrą (*Ciconia nigra*), mažąjį erelinį rėksnį (*Clanga pomarina*), vakarinį vapsvaėdį (*Pernis apivorus*), paprastąjį vištvanagį (*Accipiter gentilis*), eurazinį sketsakalį (*Falco subbuteo*), eurazinį teterviną (*Tetrao tetrix*), vakarinį kurtinį (*Tetrao urogallus*), žvirblinę pelėdą (*Glaucidium passerinum*), pilkąją meletą (*Picus canus*), pelkinį satyrą (*Oeneis jutta*), tamsiąją šaškytę (*Melitaea diamina*), šarvuotąją skėtę (*Leucorrhinia pectoralis*), įvairialapę usnį (*Cirsium heterophyllum*) ir užtikrinti palankią saugomų rūšių ir jų buveinių apsaugos būklę;

4.2. išsaugoti Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines: 7110 *Aktyvios aukštapelkės, 7120 Degradavusios aukštapelkės, 9010 *Vakarų taiga, 91D0 *Pelkiniai miškai ir užtikrinti palankią jų apsaugos būklę (žymėjimas *rodo Europos Bendrijos svarbos prioritetinius natūralių buveinių tipus);

4.3. užtikrinti kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą, ekologinę pusiausvyrą;

4.4. sudaryti sąlygas vykdyti taikomuosius mokslinius kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos vertybių, hidrologinio režimo tyrimus ir stebėjimus, kaupti informaciją kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos vertybių apsaugos ir kitose srityse;

4.5. propaguoti gamtos vertybių apsaugos idėjas ir plėtoti visuomenės ekologinį švietimą;

4.6. sudaryti sąlygas vystyti pažintinį turizmą.

5. Draustinyje vykdoma ūkinė ir kita veikla negali bloginti saugomų rūšių ir Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių, nurodytų Nuostatų 4.1 ir 4.2 papunkčiuose, palankios apsaugos būklės.

6. Draustinio išskirtinę vertę formuoja Nuostatų 4.1 ir 4.2 papunkčiuose nurodytos gamtos vertybės.

III SKYRIUS

DRAUSTINIO APSAUGOS, TVARKYMO IR VALDYMO YPATUMAI

7. Draustinyje, atsižvelgiant į jo išskirtinę vertę, kraštovaizdžio ir gamtos vertybių ypatumus, draudžiama vykdant ūkinę ir kitą veiklą, pažeisti saugomų rūšių radavietes ir augavietes.

8. Siekiant išsaugoti 7110 *Aktyvių aukštapelkių buveinę, jos plotuose, be reikalavimų, nustatytų Nuostatų 7 punkte, draudžiama pažeisti durpių klodą, teršti pelkę ir jos aplinką.

9. Siekiant išsaugoti draustinyje Europos Bendrijos svarbos buveinę 9010 *Vakarų taigą, be reikalavimų, nustatytų Nuostatų 7 punkte, jos plotuose draudžiama šalinti negyvą medieną.

10. Siekiant apsaugoti Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines, siūloma tvenkti pelkėje esančius sausinamuosius kanalus.

11. Siekiant užtikrinti ekosistemų stabilumą ir pagerinti Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių būklę, numatoma:

11.1. ištirti pelkės hidrologinį režimą ir įvertinti palankaus pelkės raidai hidrologinio režimo atkūrimo galimybes sudarant buveinių pokyčių prognozes esant įvairiems vandens lygio pokyčiams;

11.2. parengti gamtotvarkos planą ir jį įgyvendinti siekiant atkurti pažeistas ar nepalankios būklės Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines (7110 *Aktyvios aukštapelkės; 7120 Degradavusios aukštapelkės;

11.3. atlikti išsamius biologinės įvairovės tyrimus ypatingą dėmesį skiriant augalų (įskaitant samanų ir kerpsamanų), grybų (įskaitant kerpes), vabzdžių rūšių inventorizacijai.

12. Sodybų pastatai draustinyje statomi laikantis tradicinės Aukštaitijos etnografiniam regionui nustatytų planavimo ir architektūros savitumų ir reikalavimų:

12.1. Gyvenamasis namas – vieno aukšto, stačiakampio plano, pločio ir ilgio santykis 1:2–3. Gyvenamuoju namu užstatomas žemės plotas negali viršyti 150 m². Didžiausias gyvenamojo namo aukštis – 7 m (skaičiuojama nuo visų pastato projektinių kampų žemės paviršių altitudžių aritmetinio vidurkio iki stogo kraigo aukščiausio taško). Statomi tik nesublokuoti gyvenamieji namai. Prie gyvenamojo namo gali būti pristatomi dvišlaičiai arba vienašlaičiai prieangiai (2:3 m), naudojama langų, sienų, prieangių ir skliautų puošyba.

12.2. Gyvenamojo namo stogas – dvišlaitis, keturšlaitis čiukurinis, laužytas čiukurinis, 40–45° nuolydžio. Langai skaidomi (arba imituojamas skaidymas) į keturias, šešias ar daugiau dalių, jų aukščio ir pločio santykis – 1:0,7–0,8.

12.3. Sodybos ūkio pastatai – vieno aukšto. Stogai dvišlaičiai, pusvalminiai arba keturšlaičiai, 40–45° nuolydžio. Pastatų aukštis – iki 8 m (klojimas, daržinė – iki 9 m). Aukštis skaičiuojamas nuo visų pastato projektinių kampų žemės paviršių altitudžių aritmetinio vidurkio iki stogo kraigo aukščiausio taško. Naujų projektuojamų sodybų pastatų architektūriniai sprendiniai derinami prie tradicinių pastatų. Sodybos ūkio pastatai statomi ne toliau kaip 100 m atstumu nuo gyvenamojo namo, išskyrus pirtį.

12.4. Sodybos pastatų stogai dengiami viena iš šių dangų: malksnomis, skiedromis, nendrėmis, šiaudais, molio, betoninėmis čerpėmis, kita vizualiai panašia danga arba smulkiai skaidyta bitumine danga (bituminėmis čerpėmis), beasbesčiu šiferiu, neblizgia skarda.

12.5. Pastatų stogų spalva – tamsiai ruda, pilka, tamsiai raudona, molio čerpių. Visų remontuojamų, rekonstruojamų ar statomų sodybos pastatų stogai dengiami vienodos spalvos ir tekstūros statybos medžiagomis, išlaikant Nuostatų 12.3 ir 12.4 papunkčiuose nurodytą stogo nuolydį.

12.6. Sodybos pastatų fasadų apdailai naudojama mediena, akmuo, molis, mūras, tinkas. Leidžiama naudoti vizualiai panašias medžiagas. Stogo dangai ir sienų apdailai naudojamos skirtingos statybinės medžiagos, pastatų fasadų apdailai naudojamos įvairios statybinės medžiagos, išskyrus plastikines medžiagas.

12.7. Sodybos pastatų fasado sienos dažomos šiomis spalvomis: šviesių atspalvių rusva, gelsva, smėlio, žalsva arba natūrali medžio spalva. Langų rėmai, langinės, medžio raižiniai dažomi balta spalva. Statant, rekonstruojant ar remontuojant silikatinių plytų mūro pastatus, fasadai apkalami medinėmis lentomis ar medinėmis dailylentėmis arba tinkuojami.

13. Draustinio valdymą, apsaugą ir tvarkymą pagal Saugomų teritorijų įstatyme nustatytą kompetenciją organizuoja Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba).

14. Draustinio apsaugą ir tvarkymą pagal Saugomų teritorijų įstatyme nustatytą kompetenciją vykdo Tarnybos priskirta saugomos teritorijos direkcija.
